

„A” Darvas –egy színészsors három stációban

Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet szakmai beszámolója a kiállításról

2015. szeptember 12 - 2016. április 10.

Nemzeti Kulturális Alap, Közgyűjtemények Kollégiuma

Pályázati azonosító: 3506/2074 (2016. március 22-től: 204106/02068)

Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet (továbbiakban OSZMI) 2015 szeptemberében nyíló kiállítással kívánt megemlékezni Darvas Iván születésének 90. évfordulójáról. A XX. századi magyar színjátszás fejedelme ő, az egyik legnagyobb formátumú művész, kinek szerteágazó tehetségét színpadi és filmszínészként, rendezőként, képzőművészként egyaránt ismerhetjük. A tárlat az OSZMI kiállítóhelyén, a Bajor Gizi Színészmúzeum három kiállítóterében valósult meg. A tárlat mellé –számos kísérőprogramot szerveztünk a kiállítás népszerűsítése céljából. Beszélgetések, kirándulás, múzeumpedagógiai programok, vetélkedő, filmvetítés szerepelt a kínálatban. Mindezeket nagy érdeklődés övezte

I. A kiállítás

Az **első terem** erről az időszakról vall fotók, egy üveges vitrinben a családi hátteret villantjuk föl gyerekkori fotók, a szülők portréi, a prágai gyerekkor színtereinek megjelenítésével továbbá egy igazi echós szekér képében beállított installációs elem, több nagyméretű molinó és egy óriás PUZZLE játék segítségével. Két színház jellemzi a művész pályaszakaszát: a Művész Színház (1946-1949) és a Madách Színház (1949-1957), s az ebből az időszakból való fotók és szöveg jelennek meg a falakon.

A **második szoba** Darvas Iván „pokoljárásának” tere. Tragikus és a történelem viharait idéző súlyos trauma töri meg ezt a magasra ívelő csodás pályát. Az 1956-os szerepvállalása miatt (Attila testvérét kiszabadítja a börtönből, a Madách Színház Forradalmi Bizottságának tagja lesz) 1957 májusában letartóztatják majd 3 év 8 hónap börtönbüntetésre ítélik államellenes tevékenység címén. A börtönben töltött 22 hónap- ún. kisamnesztiával szabadul 1959. április 4-én- és különösképp az utána következő 3 év szilencium padlóra küldi a művészt. E pokoljárást igyekeztünk érzékeltetni a második szoba rideg, hangulatát tekintve börtöncellához hasonlító gipszkartonokból, vastag fémláncokból és a térbe belógó

gipszfaldarabok megjelenítésével, továbbá a művész Lábjegyzetek című memoárjából válogatott, hol sokkoló, hol keserű, hol mulatságos, kinagyított szövegrészleteivel. Az álfalak összevisszasága a kifordult világot, a” kizökkent idő” –t hivatott érzékeltetni. Mindkét bejáratát vastag fekete függöny zárja el a külvilágtól, a két szomszédos helyiségtől.

A **harmadik szobában** az életmű kapcsán már említett másik emblematikus alak a legendás sikerszériát megélt Egy örült naplója tragikus hőse Popriscsin jelenik meg. Darvas Iván ezzel az alakításával a pálya csúcsára kerül. Több mint egy évtizeden át játszotta és elmondása szerint még mindig talált benne olyan elemet, mely kidolgozásra várt. Ez az időszak a Vígszínházhoz kötődő, beérett, a pálya csúcsán lévő színészt mutatja. A szobát Popriscsin alakjának ember nagyságú fotója mellett a Vígszínház óriás molinója uralja. A Miskolcon majd a József Attila Színházban eltöltött évek mellé itt a Vígszínház aranykoraként is emlegetett 1960-as, -70-es évek színházi előadásából válogattuk a fotókat. Egy kis pihenősarkot is berendeztünk székekkel és egy nagyképernyős monitorral, melyen a művész színházi és filmes szerepeiből válogatott összeállítás pereg az érdeklődők számára. A pihenősarok fölötti falon a Vígszínház egy másik, fájdalmasan korán távozott tehetséges művésze Somogyvári Rudolf két karikatúráját függesztettük ki, miután megtudtuk, hogy ezek a mai napig a Vígszínház színésztársalgójának a falát díszítik. A térben jól elkülönítetten egy 3 részes gipszfal emelkedik, e mögött külön kis birodalomként jelenik meg az Egy örült naplója előadás világa. A kishivatalnok fokozatos leépülését mutató fotósorozat (köszönet érte Keleti Éva fotóművésznék) és az előadás során Darvas Iván által rajzolt ábrák is megjelennek a gipszfalakon. A kiállítás utolsó fala egy óriási portrégaléria, kronológia és különösebb tematika nélkül egy céllal válogattuk össze: egy nagyformátumú és sokoldalú művész ezer arcát megmutatni premier plánban.

A búcsúgondolatot is a művész önéletrajzából emeltük be a tárlatba: „*Megtettem ami tőlem tellett, szárnyaljon túl, aki nálam tehetségesebb.*” Reményeink szerint sikerült méltó módon bemutatni e páratlan életművet, mind művészi, mind emberi nagyságában megmutatni Darvas Iván alakját.

A kiállítás látogatószáma: 4100 fő

Becsült jegybevétel: 586.000 Ft

II. A kiállítást kísérő múzeumpedagógiai programok

Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet kiállításterveinek összeállításakor gondosan ügyel arra, hogy a bemutatandó témával, színházi ember, színész alakjával a fiatal korosztályt is megszólítsa. Fontosnak érezzük, hogy a gyerekek és kamaszok nyelvén is megfogalmazódjanak azok a történetek, esetleg problémák és ellentmondások melyek a színház mindennapjaira is oly jellemzőek és sok játék és magyarázó gondolat mentén körvonalazhatóvá és átérezhetővé válhasson a felnőttek világának egy apró szelete, a művészek élete és sorsa. Ennek jegyében szerveződtek az alábbi programok is. A Darvas Iván főszereplésével bemutatott Liliomfi, mely Makk Károly első filmje volt, egy mai diák szemével ugyan igen régi, hisz 1955-ben készült. Ám a vándorszínészek mindennapjai, mely e film témájául szolgál jó kapaszkodónak bizonyult. E témakör köré építettük föl a foglalkozást, drámajátékok és kézműves foglalkozás beiktatásával. A filmes feldolgozást pedig az motiválta, hogy a kiállításban ez a színházi anyaghoz képest csak kisebb mértékben tudott jelen lenni, így e programmal a filmszínész Darvas Ivánt is méltó módon tudtuk megidézni filmrészletek bejátszásával, beszélgetéssel, Réz András filmesztéta értő és élvezetes kommentárjai segítségével.

1. Liliomfi, a vándorszínész-interaktív foglalkozás ált. iskolásokkal

2015. október 2., november 6., *részvevők száma: 51 fő*

2. Darvas Iván alakja egy mai középiskolás szemével

a. Tárlatvezetés és beszélgetés a Nemzet Színészéről

2016. február 11. Bajor Gizi Színészmúzeum, *részvevők száma 40 fő*

b. Darvas Iván, a filmsztár- vetítéssel egybekötött beszélgetés Réz András filmesztétával

2016. február 12. Bajor Gizi Színészmúzeum, *részvevők száma: 35 fő*

III. A kiállítás időtartama alatt megvalósított további programok

1. Beszélgetések és vetítések

Havi rendszerességgel hívtunk színészeket, rendezőket, egykori pályatársakat a múzeumba, akik Darvas Ivánról, a Vígszínházról vallottak.

A sorozat „*Víg-beszélgetések*” címmel zajlott az alábbi művészek közreműködésével: Kútvolgyi Erzsébet, Halász Judit és Tahí Tóth László (nov. 26.), Keleti Éva (dec. 10.), Gálffi

László és Szilágyi Tibor (jan. 28.), Marton László és Fesztbaum Béla (febr.18.), Lukács Sándor (márc. 17.), Benedek Miklós (ápr.28.).

2. Kirándulás Badacsonyba (2015. október 20.)

Immár hagyománnyá vált, hogy az aktuális kiállításához kapcsolódó országrészt, várost, települést keresünk föl, ezzel is nyomon követve az adott művész egy-egy pályaszakaszát. Darvas Iván kapcsán a Liliomfi című- Makk Károly első rendezői munkájaként jegyzet-legendás film forgatási helyszínére esett a választás, a badacsonyi Szegedy Róza Házra.

3. Vetélkedők (döntő: 2015. december 10.)

A múzeum elsősorban a nyugdíjas korosztály érdeklődésére számot tartva hirdette meg kétfordulós színházi vetélkedőjét Darvas Iván alakját földézendő. A versenyt egyrészt személyes kapcsolatok révén 15-20 fővárosi klubban is meghirdettük továbbá a *Nyugdíjasok Budapesti Szövetsége* támogatását is élveztük a program népszerűsítésekor. A vetélkedő első fordulóján egy feladatlapot kellett kitölteni a csapatoknak, melyet a kiállítás anyagából állítottunk össze. Ehhez egy ízben el kellett jönni a múzeumba és megtekinteni a tárlatot. A feladatlapok kiértékelését követően a legeredményesebb nyolc csapatot hívtuk el a döntőre, melyet 2015. december 10-én tartottunk meg. A zsűriben a színháztörténész kollégák mellett a színészeket Rubold Ödön színművész képviselte, akit a zsűri elnökének kértünk föl. Nagy élményt szerezve ezzel az idős embereknek.

4. Spar Budapest Maraton: Flóra Maratonstaféta részvétel

A 2015-ös maraton ismételten meghirdetett egy speciális váltóversenyt színházi csapatok számára, *Fut a színház* névvel. A versenyen az OSZMI két négyfős futócsapatot indított, akik egyen pólóban teljesítették a maratoni távot. A Darvas-kiállítás promóciójaként, a futópólókra Darvas Iván portréját ábrázoló grafikát nyomtattunk, így a kiállítás híre eljuthatott a versenyen részt vevő több tízezer futóhoz és szurkolóhoz.

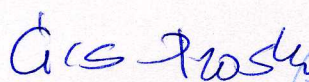
5. Darvas Iván-finisszázs

A kiállítást búcsúztató záró hétvége egyfajta összegzése a fél éven át tartó programoknak. Bár ez már a pályázat megvalósítási határidején túl realizálódott, a teljesség kedvéért ezt is ismertetjük. Záró programként volt kvízzjáték és filmvetítés, filmdalokból összeállított zenés

program, orosz büfét üzemeltettünk, s mindezt a kurátorok szakmai tárlatvezetései egészítették ki.

Összességében elmondhatjuk, hogy az e projekttel kapcsolatos elképzeléseink megvalósulhattak, a kiállítás és a kísérőrendezvények mind a közönség, mind a sajtó részéről fokozott érdeklődés mellett zajlottak. Mind látogatószámban mind a sajtóvisszhangot tekintve sikeresnek és közkedveltnek értékelhetjük.

Tisztelettel,

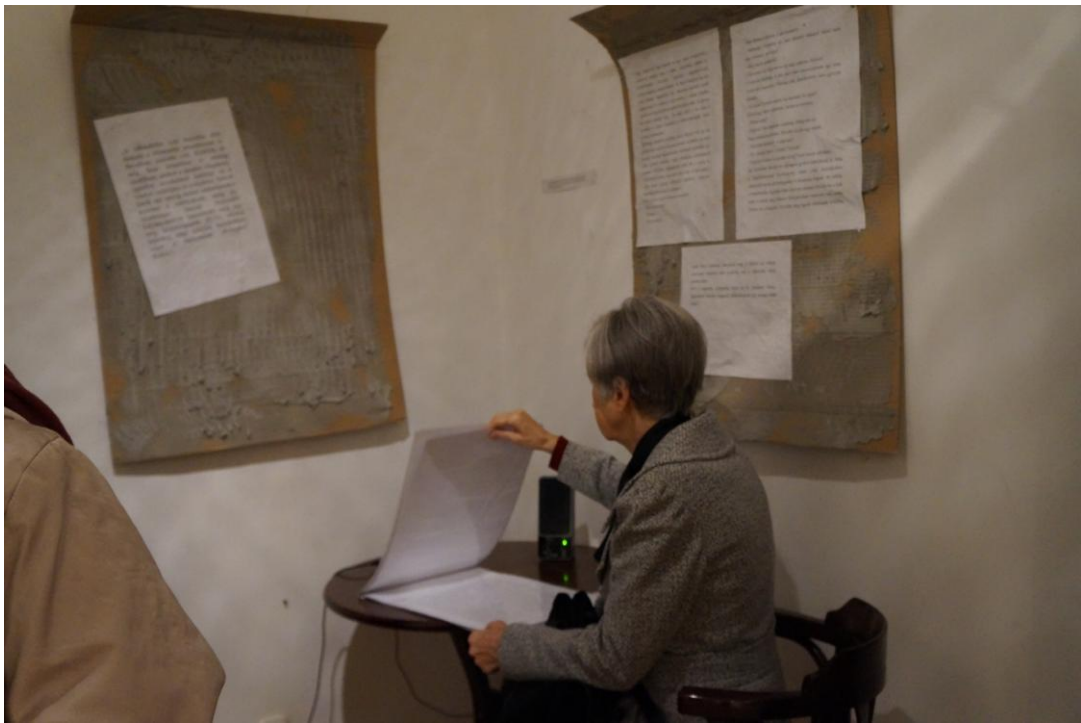

Ács Piroska, PhD
igazgató, OSZMI

Budapest, 2016. április 29.

A kiállítás és pedagógiai programok fotódokumentációja

„a” Darvas

egy színészsors három stációjában

KIÁLLÍTÁS

a Bajor Gizi Színészmúzeumban

(Budapest, XII. Stromfeld Aurél u. 16)

A kiállítás megtekinthető:

2015. szeptember 13. – 2016. február 28.

szerda–vasárnap

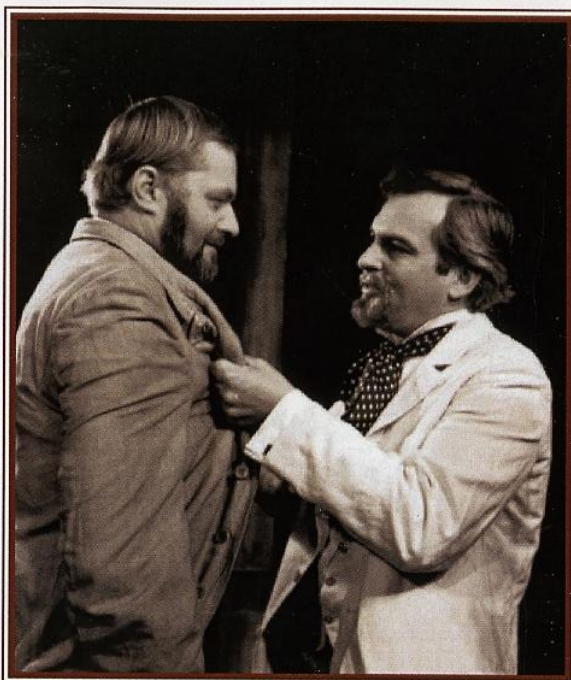
14–18 óra között.

BUDAPEST

Budapesti Fővárosi Önkormányzat
Municipality of Budapest City
Selbstverwaltung der Hauptstadt Budapest

FOTO: KERPER ENZTER

Latinovits Zoltánnal

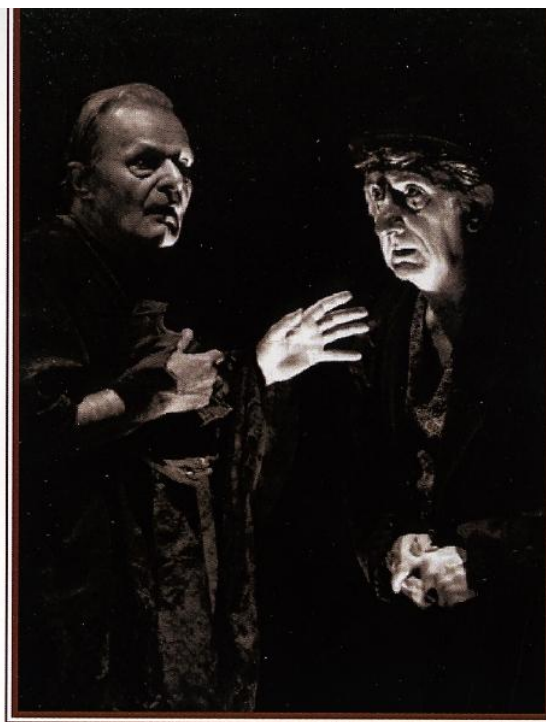
A. P. Csehov: Ványa bácsi

Vígszínház, 1970

rendezte: Horvai István

*„Adódtak olykor áldott pillanatok is.
Amikor – a szó szoros értelmében –
csakugyan eljön az isten. Amikor világosan
hallatszik az angyal szárnyának suhogása.
Ilyen volt számomra a Ványa bácsi.”*

*Graveyard
Darvas Iván*

Garas Dezsővel

S. Beckett: Godot-ra várva

Művész Színház, 1994

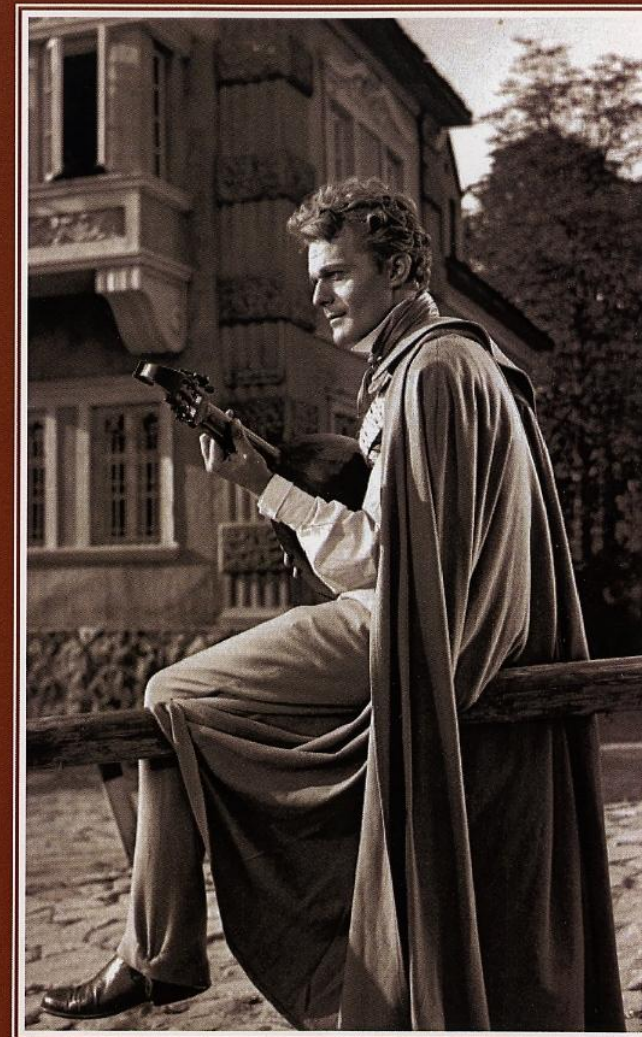
rendezte: Darvas Iván

fotó: Korniss Péter

*„Visszatekintve az életutamra, azt hiszem, joggal
megállapíthatom: lassan érő típus vagyok.
Hosszútávfutó. Elmondhatom: nem kapkodtam el
az életemet. Kijutott ebből is, abból is, de azt hiszem,
semmit nem kaptam időnek előtte.
Sikerek, kudarcok, pofonok, mind épp jókor értek.”*

Az idézett gondolatok Darvas Iván Lábjegyzetek című könyvéből valók (Európa Könyvkiadó, 2001)
A címloldalon: Liliomfi (1955), rendezte: Makk Károly

„a” Darvas

egy színészsors három stációban

Tolnay Kláriveral

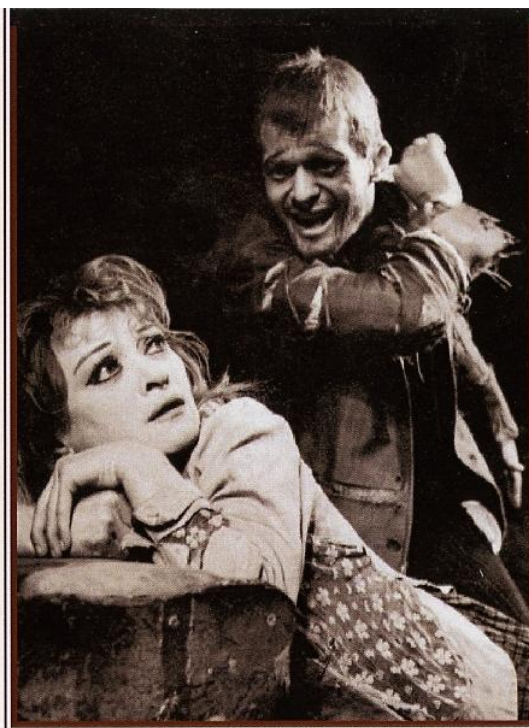
F. M. Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés

Művész Színház, 1947

rendezte: Várkonyi Zoltán

fotó: Kálmán Béla

*„...mostantól fogva a romantikus hangzású
Darvas Iván vagyok, egy nemes gondolkodású,
szerelméért akár a fél világgal is szembeálló hős,
az istenekkel perlekedő, költői Orfeusz
mai inkarnációja, a sikeres, ifjú hősszerelmes!”*

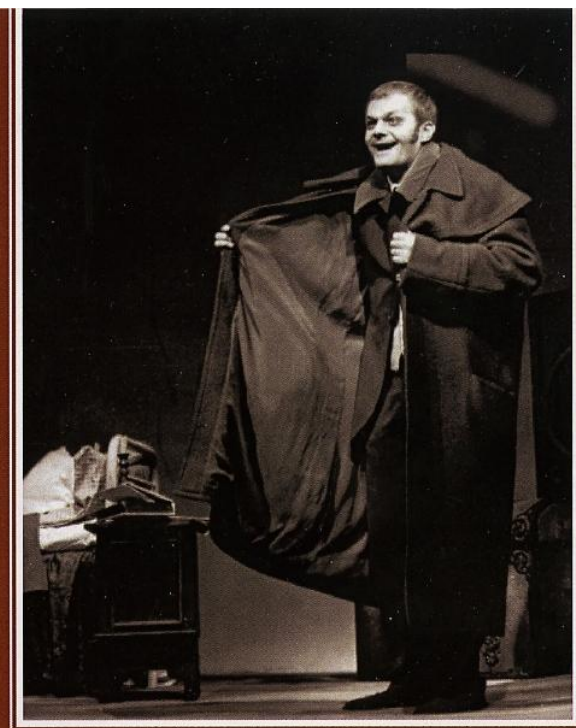
Kiss Manyival

M. Gorkij: Éjjel menedékhely

Madách Színház, 1956

rendezte: Bozóky István

*„... a színház az egyetlen hely,
ahol egyetlen plasztikus gesztussal,
egy mozdulattal, egy fintorral,
egy hangsúllyal könnyedén megfogalmazható
még a legbonyolultabb,
a legáttételesebb gondolat is.”*

Ny. V. Gogol: Egy őrült naplója

Pesti Színház, 1967

rendezte: Horvai István

fotó: Keleti Éva

Bajor Gizi Színészmúzeum

1124 Budapest, XII. Stromfeld Aurél utca 16.

Nyitva: szerda–vasárnap 14.00–18.00 óra között
Információ: 06/1-225-3161 (nyitva tartási időben)

Honlap: www.oszmi.hu

A kiállítás megtekinthető:

2015. szeptember 12. – 2016. február 28.

BUDA PEST

Budapest Főváros Önkormányzata

Municipality of Budapest City

Selbstverwaltung der Hauptstadt Budapest

nka
Nemzeti Kulturális Alap

BUDA PEST
Művelődési és Sportértrendő Bizottság

ES
Gazdasági Szociális és Munkaügyi Minisztérium